UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES

Ensenyament de Treball Social 2001

Curs 2004-2005

Serveis Socials i Serveis de Benestar Social

(Codi: 15051010)

Curs: Segon
Primer Quadrimestre

Assignatura Troncal
Crèdits Totals: 7.5
Crèdits Teòrics: 6
Crèdits Pràctics: 1.5

Departament/s: Antropologia, Filosofia i Treball Social

Professors/s: Cristina García Moreno
Despatx 20

Presentació:

L'objectiu principal d'aquesta assignatura consisteix en que a partir dels coneixements bàsics impartits a Serveis Socials I sobre el concepte de necessitat social i el marc legal i organitzatiu dels Serveis Socials de Benestar, els alumnes adquireixin una visió general i aprofundida de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials a Catalunya – els Serveis Socials d'Atenció Primària – i la seva relació amb els Serveis Socials Especialitzats iniciant-se l'anàlisi dels Serveis Socials dirigits a sectors específics de població: discapacitat, infància, família, vellesa, drogoaddictes, immigració i persones sense sostre.

Una de les finalitats d'aquest curs és acostar-se teòricament als diferents col·lectius que poden ser subjectes de la intervenció: quin és el seu perfil, quines problemàtiques més habituals pateixen, com es relacionen amb l'entorn social, quin tipus de respostes busquen en els serveis socials i quines respostes professionals se'ls poden oferir. Al mateix temps, es pretén analitzar la necessitat d'especificitat en la pràctica professional, donada la diversitat de problemàtiques amb què es pot treballar.

El curs vol ser, a més a més d'una aproximació teòrica als diferents camps d'intervenció, un espai de reflexió i replantejament de l'actuació professional en el marc de les organitzacions de Benestar Social. Per tant, es pretén crear un espai de discussió i opinió sobre la possibilitat de contribuir a la consecució real del benestar social en l'esdevenir futur de la professió: l'articulació de noves respostes i reptes des de la realitat del moment i vers les polítiques socials actuals i la incidència de la globalització en el món dels serveis socials.

Temari:

TEMA 1.- Context normatiu i polític dels Serveis Socials

- La importància de la normativa legal
- Polítiques socials: efectes en els Serveis Socials
- L'Estat de Benestar

TEMA 2.- El model espanyol de Serveis Socials: evolució històrica

- Beneficència, assistència social i seguretat social
- Serveis Socials i transició democràtica

TEMA 3.- L'Organització dels Serveis Socials:

- Serveis Socials i administracions públiques
- Serveis Socials i ordenament jurídic actual
- Sistema Català de Serveis Socials: tipologia i ordenació
- El Mapa de Serveis Socials. El Pla d'Actuació Social (P.A.S.).

TEMA 4.- Serveis Socials d 'Atenció Social Primària i Especialitzats

- Marc legislatiu

- Estructuració de la xarxa bàsica de serveis socials d'atenció primària
- Els Serveis Socials Especialitzats. Tipologia

TEMA 5.- Serveis Socials i Discapacitats:

- Marc legislatiu
- Conceptes bàsics: discapacitat, deficiència, detecció, prevenció...
- Característiques i problemàtiques més destacades del col·lectiu.
- Polítiques d'actuació i serveis específics
- El treball amb la família i amb l'individu.

TEMA 6.- Serveis Socials i Infància:

- El marc legislatiu. La protecció al menor a Catalunya.
- Conceptes bàsics: tutela, desemparament, adopció ...
- Infància i adolescència: drets, protecció i intervenció social.
- Situacions de marginació en la infància.
- Serveis socials dirigits a la infància.

TEMA 7.- Serveis Socials i Família: la situació particular de la dona

- La família com a nucli de socialització: principals canvis en l'estructura familiar
- Marc legislatiu vinculat a l'àmbit familiar
- Protecció social de la família: Pla de suport a les famílies
- El Servei d'Atenció a les Famílies (SAF)
- Dona: maltractaments, dones soles amb càrregues familiars i embaràs juvenil
- Serveis Socials dirigits a la dona

TEMA 8.- Serveis Socials i Vellesa:

- Concepte de vellesa
- Aspectes sociològics i psicològics de la vellesa
- Vellesa com una forma d'exclusió social: jubilació
- Metodologia del treball social amb persones grans
- Marc legislatiu
- Programes i projectes específics per a gent gran

TEMA 9.- Serveis Socials i Drogoaddictes:

- Conceptes bàsics: droga, drogoaddicció, tolerància, abstinència...
- Tipologia de drogues i de drogoaddictes.
- Marc legislatiu
- Intervencions específiques amb drogoaddictes: prevenció, assistència i reinserció.
- Recursos específics de la Xarxa Bàsica de Responsabilitat Pública

TEMA 10.- Serveis Socials vinculats amb Immigrants i Minories Ètniques:

- Conceptes bàsics: minoria ètnica, raça, ètnia, immigració, interculturalitat, cultura...
- Els moviments migratoris com a generadors de situacions socials problemàtiques.
- La marginació en relació a aquests col·lectius.
- Serveis socials específics o universals?
- Funció del treballador social en la promoció de la convivència intercultural i la inserció social

TEMA 11.- Serveis Socials i persones sense sostre:

- Aproximació al concepte de sense sostre.
- Situacions de vulnerabilitat. L'afectació emocional.
- La responsabilitat de les administracions en la seva atenció.
- Serveis socials dirigits a persones sense sostre.

TEMA 12.- Treball social amb poblacions de rendes mínimes:

- Aproximació a l'aparició de les Rendes Mínimes.
- Pobresa i marginació.
- Perfil dels beneficiaris de les rendes mínimes. Tipus de problemàtiques.
- Tipus d'intervenció professional amb aquesta població
- Possibilitats de reinserció sociolaboral amb la població amb rendes mínimes.
- Organismes i administracions competents.

TEMA 13.- Serveis Socials i Justícia

- Conceptes bàsics: delinqüència, delinqüent, delicte...
- Estudi del marc legal: la Constitució, la Llei General Penitenciària, Reglament penitenciari.
- L'equip interdisciplinar en l'àmbit penitenciari. La Comissió d'Assistència Social Penitenciaria (CASP)
- Prevenció, tractament i reinserció: intervenció professional en l'àmbit penitenciari.
- Justícia juvenil
- Programes i projectes específics dirigits a delinqüents

TEMA 14.- Serveis Socials i Salut:

- Concepte i característiques de la malaltia.
- El sistema sòciosanitari com un recurs pel malalt i la família
- Intervenció professional des de l'equip interdisciplinar
- La coordinació amb els serveis comunitaris
- Programes, prestacions i serveis sociosanitaris a l'abast de la població
- L'atenció primària, l'atenció hospitalària i l'atenció a domicili

Forma d'avaluació:

L'element principal d'avaluació serà un examen tipus test. Aquesta nota equivaldrà al 75% de la nota final. L'assistència i la participació a les classes pràctiques serà també imprescindible per aprovar l'assignatura ja que s'haurà de presentar un treball en grups sobre allò explicat i debatut a les classes pràctiques. Aquest treball equivaldrà al 25% de la nota final.

Bibliografia:

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

BUENO Abad, J.R. (1992). Los servicios sociales como sistemas de protección social. Valencia. Nau llibres.

CASADO, D. (1988). Introducción a los servicios sociales. Madrid. Acebo

CASADO, D. (1998). Políticas de servicios sociales. Buenos Aires. Humanitas.

CASTILLO, F. I BARRANCO, R. (1993) Competencias locales en materia de servicios sociales. Marco jurídico y competencias en la actividad prestacional. Granada. Adhara

GARCÉS Ferrer, J. (1996). Sistema político y administrativo de los servicios sociales. València. Tirant lo Blanch.

GARCÍA Herrero, G; RAMIRO Navarro, J. (1992), Los nuevos servicios sociales. Zaragoza. Certeza

GENERALITAT DE CATALUNYA. (1991) Disposicions generals de Serveis socials. Barcelona. Departament de Benestar Social

GENERALITAT DE CATALUNYA. (1996). Mapa de Serveis Socials. Barcelona. Departament de Sanitat i Seguretat Social

LEGISLACIÓN básica sobre servicios sociales. 1991. Madrid. Tecnos

VERDUNG, E. (1997). Evaluación de Políticas Públicas y Programas. Madrid. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

LÓPEZ Hidalgo, J. (1999). Los Servicios sociales. Madrid. Narcea.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

ALONSO, J.M.; DURAN, A.M.; LARRIBA, J. (1998), Què poden fer els Serveis Socials Bàsics d'Atenció Social Primària davant les drogodependències? Barcelona. Promoció i Desenvolupament Social.

AMORÓS,P.(1993). Metodologia d'intervenció en medi obert. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

ARNANZE, E. I ARDID, M. (1996), La pobreza en el mundo. Madrid. Aguilar

BARUDY, J. (1998). El dolor invisible de la infancia. Barcelona. Paidós

CARRÓN, J. I PARDAVILA, (1992) Los Servicios sociales generales y la atención a drogodependientes. Zaragoza. Certeza

CIRILLO, ESTEFANO, (1991). Niños maltratados. Barcelona. Paidós

CIRILLO, ESTEFANO, (1993). Familias en crisis y acogimiento familiar. Barcelona. Paidós

COLOM, D. I MIRANDA, M. Dir. (1998), Organizaciones de Bienestar. Colección: Trabajo Social hoy. Zaragoza. Mira Editores

Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Sistema Estatal de Información sobre Toxicomanías (SEID) Ministerio de Sanidad y Consumo. Madrid

El Model d'Atenció sociosanitària a Catalunya. Pla de Salut. Quadern Núm. 1. (1994).

Servei Català de la Salut. Àrea Sanitària. Barcelona

FREIXA, F.; SOLER INSA, P.A. Et al. (1981). Toxicomanías, un enfoque multidisciplinario. Barcelona. Fontanella.

FUNES, J; LUQUE, E.; RUIZ, A. (1996), "Reincidencia en la justicia de menores" en Justicia y Sociedad, 15. Barcelona. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada

GARCÍA HERRERA, G. Et al. (1992) Marginación, estado social y prestaciones autonómicas. Barcelona. Cedex

GARCÉS Ferrer, J. I MARTÍNEZ Román, M.A. (1996), Bienestar social y necesidades especiales. Valencia. Tirant Lo Blanch

GONZÁLEZ, E. (1996). Menores en desamparo y conflicto social. Madrid. CCS

INSTITUTO IDES I INSTITUTO NACIONAL DE SERVICIOS SOCIALES. (1988). Las personas con minusvalía en España. Necesidades y demandas. Madrid. Ministerio de Asuntos Sociales, Instituto de Servicios Sociales

LLEI 9/1988, de 15 de juliol, del codi de família

MINISTERIO DE ASUNTOS SOCIALES. (1995). Necesidades de la infancia y protección infantil. Fundamentación teórica, clasificación y criterios educativos. Madrid

MONDRAGÓN, J. I TROGUEROS, I. (1993). Manual de prácticas de trabajo social con menores. Madrid. Siglo XXI

NAVARRO, V. (1997). Neoliberalismo y Estado del Bienestar. Barcelona. Ariel

PALACIOS Sánchez, J. (1997). Menores marginados. Perspectiva histórica de su educación e integración social. Barcelona. Paidós

PLA DE SALUT DE CATALUNYA. 1996-98 Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Barcelona

PLAN NACIONAL SOBRE DROGAS. (1985). Ministerio de Sanidad y Consumo. Secretaría General Técnica. Servicio de Publicaciones. Madrid

REDONDO, S. (1988). Desviació, delinqüència i control social. Barcelona. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada

ROMANÍ, O. (1999). Las Drogas, sueños y razones. Barcelona. Ariel

SPITZ, H; ROSECAN, J. (1990). Cocaína, nuevos enfoques en investigación y tratamiento. Madrid, Ediciones en Neurociencias

VARIS. (1993). Sistema penal e intervenciones sociales en Europa. Barcelona. Hacer

VERDUGO, M.A. (dir.) (1998), Retraso mental. Adaptación social y problemas de comportamiento. Madrid. Pirámide.

Observacions:

Pel que fa a la part teòrica, classes magistrals fent servir mitjans tècnics com transparències i vídeos, fomentant la participació de l'alumnat particularment al final de l'exposició i avaluant el seguiment i comprensió que l'alumnat ha assolit sobre el tema

tractat.

Pel que fa a la part pràctica, es treballarà a partir d'una inicial explicació del professorat sobre un tema en qüestió, per completar-ho amb diverses fonts d'informació que facin possible la implicació de l'alumnat així com la seva màxima participació. Així, es treballarà setmanalment articles de revistes especialitzades, documentals, conferències de professionals de Serveis Socials i exposicions en grups.